

Strategie rozvoje Muzea
a Památníku Jana Amose Komenského
v Naardenu 2017–2022

Praha 2017

Preamble

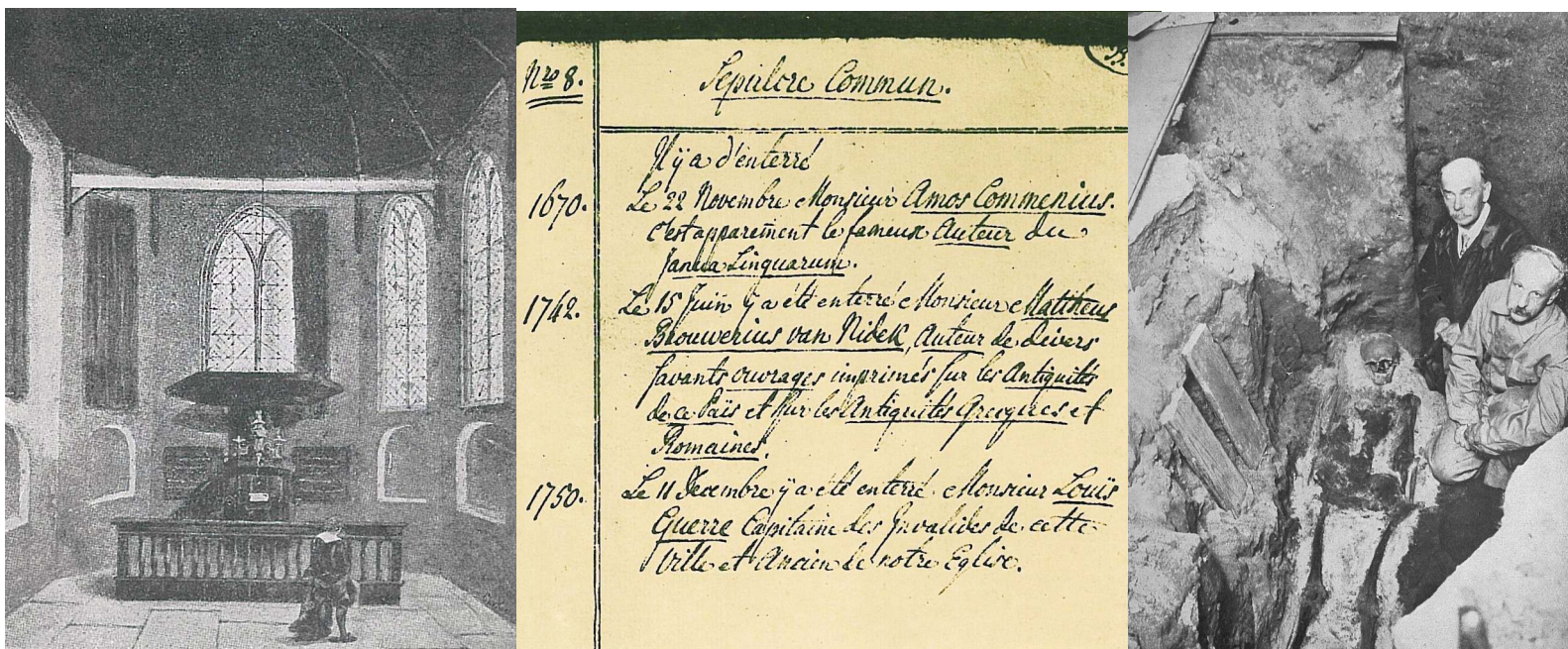
Významnou postavou intelektuálních, náboženských i politických dějin Evropy 17. století je Moravan Jan Amos Komenský (1592–1670). Zlomové události třicetileté války z něj udělaly psance ve své domovině a posléze věčného poutníka, který žil postupně v polském Lešně, Londýně, Elbinku, Sárospataku a nakonec ve „velkém tržišti světa“, svobodnomyslném Amsterdamu.

Velký Evropan 17. století je inspirativní i pro současnou Evropu a svět. Důležité místo v rámci připomínání Komenského představuje pevnostní město Naarden, kde je pohřben a kde od roku 1892 existuje jemu věnované muzeum.

Tento materiál, který je v souladu se spoluprací v oblasti kultury mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím ustanovenou uzavřením dvoustranné mezinárodní smlouvy v Praze dne 3. srpna 1972 (č. 92/1973 Sb. m. s.), shrnuje dosavadní vývoj úcty ke Komenskému v Naardenu od pohřbu až po současnost. Uvádí výčet institucí, které mohou z české strany přispět k rozvoji aktivit naardenského muzea. Vytýčuje okruhy problémů a předkládá způsoby jejich řešení. Cílem je posílení pozice Památníku a Muzea v kontextu nizozemských paměťových institucí a památníků a tím i povědomí o J. A. Komenském. Dosud v mezinárodním měřítku ne zcela doceněný Komenský může prostřednictvím muzea v Naardenu oslovit turisty, badatele i širší veřejnost. K tomu bude směřovat společná práce českých a holandských partnerů.

* Vyskytuje se rovněž starší název „mauzoleum“, který v tomto materiálu nepoužíváme.

Situace

Interiér valonského kostelíka v době pohřbu Komenského | List z úmrtní knihy se zápisem o hrobu č. 8, v němž byl Komenský pochován

Hrob a Památník

Jan Amos Komenský zemřel 15. listopadu 1670 v Amsterdamu. Několik dní poté, dne 22. listopadu, byl pochován v nedalekém Naardenu. Komenského hrob postupně upadl v zapomnění. Když v mateřské zemi Komenského vzrostl v 19. století zájem o jeho osobu a dílo, ptali se Češi na místo posledního odpočinku a vydali se do Naardenu. Ve Velkém kostele v Naardenu, jak se mnozí domnívali, však Komenský pohřben nebyl. Naardenský notář J. Ph. De Roeper však našel ve starém rejstříku hrobů zápis o posledním místě odpočinku Jana Amose Komenského ve francouzském či valonském kostelíku pod číslem 8. V rejstříku hrobů bylo uvedeno: „Johannes Amos Comenius, je to patrně známý tvůrce lanua linguarum. Pochován 22. listopadu 1670.“

V 19. století byl však valonský kostel již odsvěcen. Nejprve sloužil potřebám sirotčince a poté jako továrna na plátno. Od roku 1845 získalo vlastnické právo na tento objekt ministerstvo války a udělalo z něj skladiště ženijního sboru, od roku 1861 byla v areálu umístěna střelecká setnina, pročež byla nutná přestavba kostela, který byl napříště užíván jako kasárna, respektive vojenské vězení. Z původního ušlechtilého gotického slohu zůstaly pouze zbytky oken a přední část kostelíku. Chrám byl rozdělen mezistropem a několika příčkami, aby mohl vzniknout samostatné místnosti.

Po vzniku samostatné Československé republiky sílily hlasy, aby se místo posledního odpočinku Učitele národů důstojně opravilo. Nizozemská strana povolila průzkum hrobu č. 8. V dubnu 1927 byl za tímto účelem do Naardenu vyslán prof. Jindřich Matiegka. Průzkum však nemohl být pro nesouhlas holandské strany proveden v patřičném rozsahu a nalezené ostatky, připisované Komenskému, byly určeny jen s jistou mírou pravděpodobnosti.

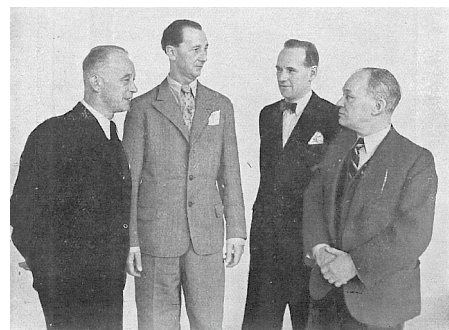

Interiér mauzolea po úpravě r. 1935 | 1937 – Slavnostní průvod do Památníku v čele s vyslanci, ministry zahraničí a zástupci vysokých škol

Otázku hrobu Komenského bylo nutno řešit i po stránce politicko-právní. A tak proběhla několikaměsíční jednání mezi Nizozemským královstvím a Československou republikou, jež vyústila v podpis mezinárodní smlouvy dne 28. 3. 1933, podle které Československo převezme do nájmu valonský kostel za symbolické nájemné jednoho holandského guldenu a zavazuje se kostel náležitě opravit, adaptovat a udržovat v důstojném stavu.

Již od roku 1931 se začaly připravovat opravy kostela pod vedením Ladislava Machoně a Stanislava Sochora. Byla odstraněna omítka z původně neomítnutých pálených cihel, zazděná okna byla vybourána a uvedena do původního stavu. Z prvního okna byl zhotoven vchod s mramorovým obložením a nad portálem byla umístěna pamětní deska. Po úpravě vnitřních prostorů a úpravě kasárenského dvora mohl být Památník 28. března 1935 otevřen veřejnosti. V letech 1935 – 1937 proběhla závěrečná umělecká výzdoba Památníku. Dle projektu Ladislava Machoně se na ní podíleli profesori pražské Umělecko-průmyslové školy i řada dalších československých umělců: malíř Jaroslav Benda (skleněné clony paraventu s nápisy a letopočty), Jaroslav Horejc (kovový svícen, osm plastik na mříži s výjevy ze života Komenského), Karel Štipl (ornamentální dřevěná mříž z lipových motivů a československým státním znakem) a řada dalších umělců a řemeslníků. Veřejnosti byl Památník slavnostně předán 8. května 1937. Památník byl uznán za zvláštní kulturní památku.

V době, kdy Československo ovládali nacisté a komunisté, holandská strana nájemné nepřijímala. Přesto nebyly kontakty přerušeny. V roce 1957 byl v Naardenu postaven pomník Komenského od Vincence Makovského. Tehdy také podnikli z pověření československé vlády svou první výpravu do Naardenu pracovníci Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě (MJAK).

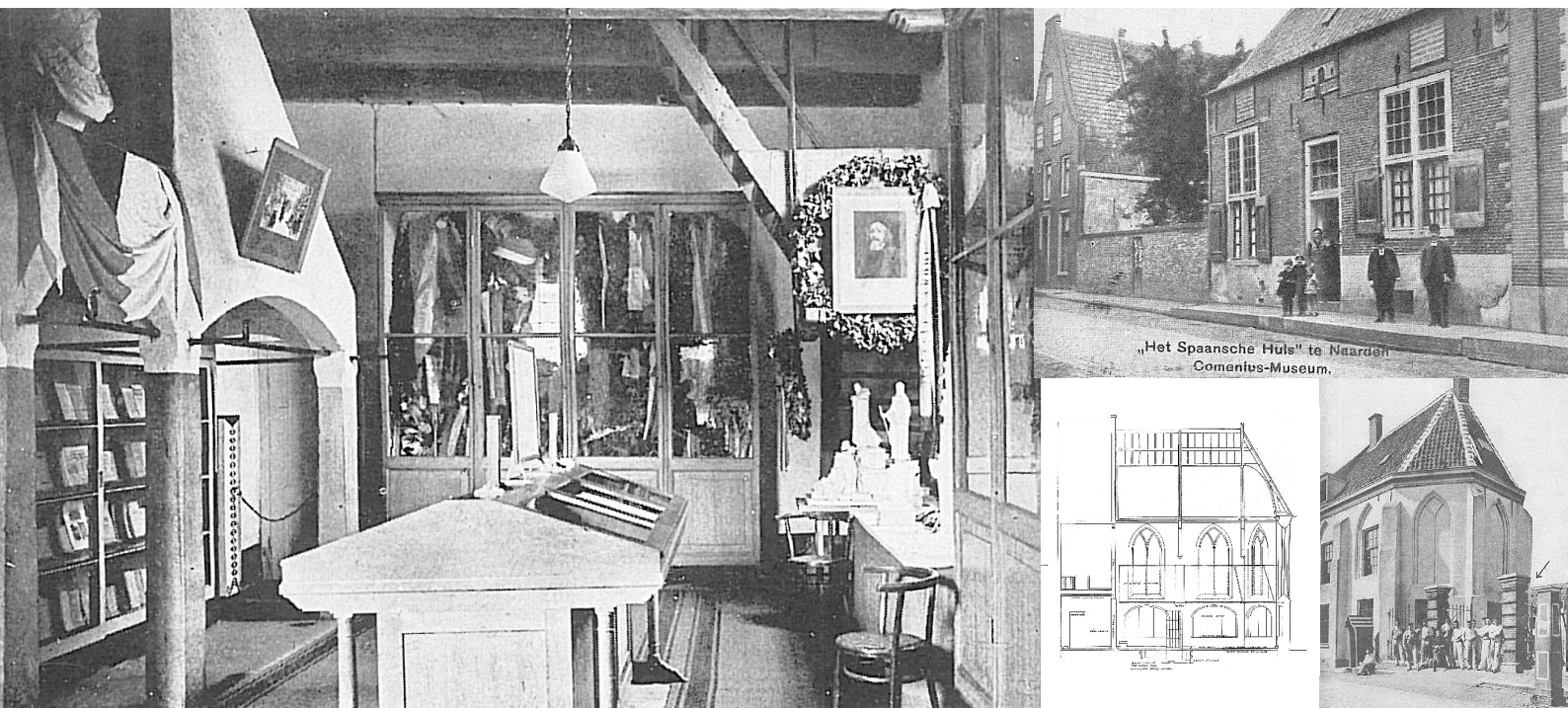

K. Štipl, J. Horejc, L. Machoně, J. Benda

Významně se posílily kontakty s českou stranou po znovunabytí svobody v roce 1989. Roku 1991 navštívil Památník i prezident Václav Havel. Avšak ani po roce 1989 a obnově vztahů nebyla otázka smluvního uspořádání dlouho dořešena. Komplikace způsobil i rozpad Československa. S pověřením jednat o možné budoucí péči o Komenského hrob podniklo cestu MJAK v roce 1998. Tehdy se uvažovalo, že by správou movitého majetku bývalého Československa, který je v Památníku, bylo pověřeno právě Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě. Usnesením vlády ze dne 15. 3. 2000 č. 264 k rehabilitaci památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii a usnesením vlády ze dne 18. 7. 2001 č. 734 ke Kontrolní zprávě o plnění usnesení vlády č. 264/2000 bylo rozhodnuto, že péče o Památník J. A. Komenského v Naardenu bude skutečně svěřena Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě. Dále, na základě usnesení **vlády České republiky č. 381 ze dne 21. 4. 2004, která se zavázala k financování a péči o Památník J. A. Komenského v nizozemském Naardenu**, byla následně dne **1. 12. 2004 podepsána mezinárodní smlouva mezi Muzeem J. A. Komenského v Uherském Brodě, městem Naarden a nadací Stichting Comenius Naarden**. Česká strana hradí z rozpočtové kapitoly 334 – Ministerstvo kultury – náklady spojené s provozem muzea a Památníku prostřednictvím uherskobrodského muzea (ročně 84 500 EUR, odpovídající 2 778 000 Kč).

V rámci plánů orgánů veřejné správy Nizozemí z roku 2012, týkajících se odprodeje nemovitostí, které jsou majetkem státu, ale nejsou jím využívány, stál Památník pod hlavičkou „Převod České republiky“ na seznamu objektů, které měly být odprodány. Mezitím byl však Památník z tohoto seznamu odstraněn. Možnost převodu Památníku na orgány veřejné správy České republiky nebo jiný orgán je nadále otevřena. V roce 2009 byla dokončena kompletní rekonstrukce interiéru Památníku Nizozemskou státní správou budov.

1937 – Expozice muzea | Španělský dům, v němž je muzeum Komenského | Kostelík před úpravou a plán jeho architektonického řešení

Comenius Museum / Komenského muzeum

V roce 1892 se u příležitosti 300. výročí Komenského narození uskutečnila v Naardenu slavnost a tehdy se na radnici obce Naarden uspořádala i výstava, která položila základ existence Komenského muzea (Comenius Museum). Ve 20. letech bylo muzeum přestěhováno do Španělského domu v ulici Turfpoortstraat 27. Již tehdy muzeum podporovala československá strana. V roce 1924 věnovala vláda částku 700 zlatých na novou expozici Komenského muzea ve Španělském domě. Vláda také přispívala 50 zl. ročně na činnost tamní Společnosti Komenského.

V roce 1992 se přestěhovalo Comenius Museum ze Španělského domu do budovy sousedící s Památníkem v ulici Kloosterstraat 33. Tato budova je ve vlastnictví města a je s Památníkem vnitřně propojena.

V roce 2004 však byla existence muzea znejistěna. Obec Naarden ukončila finanční podporu muzea a česká strana byla nucena situaci adekvátně řešit. Proto byla na základě usnesení vlády uzavřena výše uvedená trojstranná smlouva o vzájemné spolupráci. Je uzavřena na dobu neurčitou a upravuje vztahy a kompetence mezi zainteresovanými stranami. Město Naarden se zavázalo, že bude i nadále poskytovat s Památníkem sousedící budovu pro účely muzea a podpoří ho částkou, která odpovídá nájemnému, jež nebude vybírat. Údržba bude hrazena z českého příspěvku. Nizozemská státní správa budov je vlastníkem budovy Památníku, a proto je odpovědná za jeho údržbu. Budova Památníku je nadále národní kulturní památkou. Zřizovatelem Komenského muzea je nadace Stichting Comenius Museum. V roce 2012 se dvě samostatně existující nadace „Stichting Comenius Museum“ a „Comenius Stichting Naarden“ spojily. Sídlem nadace je Comenius Museum na adrese Kloosterstraat 33 v městské části Naarden-Vesting.

Comenius Museum se definuje jako „stálá, nevýdělečná organizace ve službách společnosti a jejího rozvoje, přístupná veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, prezentuje a dokumentuje hmotné prameny o J. A. Komenském, jeho život, dědictví a prostředí za účelem studia, výchovy a potěšení.“

Od 15. září 1999 je muzeum zapsáno v nizozemském registru muzeí. Muzeum má vlastní sbírku předmětů, vlastní knihovnu, sbírku dokumentací a archiv. Stichting Comenius Museum tvoří lidé různých profesí a povolání. Mezi členy jsou univerzitní profesori a vysoce vzdělaní lidé. Na půl úvazku je v muzeu zaměstnán ředitel a rovněž sekretářka, všechny ostatní činnosti zajišťují dobrovolníci. Muzeum zabezpečuje trvalé zpřístupnění Komenského Památníku pořádá tematické výstavy a jednou ročně organizuje Comeniusdag – koncert a přednášku ve Velkém kostele a udílení Komenského ceny. Budova Památníku a inventář jsou v bezvadném stavu. Propojený muzejní objekt však bude v dalších letech vyžadovat investice, aby obě budovy vypadaly důstojně.
www.comeniusmuseum.nl

Partnerské instituce Comenius Museum na české straně

Jak je z vylíčení historie objevování hrobu Komenského, vybudování Památníku i fungování Komenského muzea v Naardenu zřejmé, vždy byla tato aktivita výsledkem spolupráce české a holandské strany. Český stát podporoval Komenského Památník a muzeum politicky, finančně i zapojením významných umělců. V tomto hodlá česká strana pokračovat s mnohem větší intenzitou, odpovídající významu Komenského a potřebě jeho interpretace pro mezinárodní veřejnost 21. století. Ministerstvo kultury ČR je zřizovatelem několika paměťových institucí, jež se komeniologickou problematikou v různé míře zabývají a mohou podstatně zkvalitnit Komenského prezentaci v Naardenu.

NÁRODNÍ
MUZEUM

V Uherském Brodě existuje již od roku 1898 muzeum, přejmenované a vyprofilované v roce 1945 jako specializovaná instituce – **Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě (MJAK)** – jež komeniologickou problematiku sleduje v rovině sbírkotvorné, prezentační, badatelské, edukační i mezinárodní. MJAK od roku 2004 z pověření vlády České republiky zajišťuje provoz a logistický kontakt s Muzeem J. A. Komenského v Naardenu a s jeho zřizovatelem Stichting Comenius Museum v Naardenu, respektive Nizozemským královstvím (ve vztahu ke Komenského Památníku), a to také v rovině faktické distribuce finančních prostředků.

Národní muzeum v Praze (NM) ve svém Oddělení rukopisů a starých tisků spravuje významnou sbírku komenian. Získalo podstatnou část Komenského pozůstalosti, kterou uchovával evangelický sbor v Lešně. Prostřednictvím tohoto nákupu a pozdějších akvizic se rozšířila sbírka komenian v rukopisné i tištěné podobě. Ve fondu rukopisných zlomků Knihovny Národního muzea je uloženo přes sto dvacet listů Komenského. V Archivu Národního muzea jsou v pozůstalosti Jindřicha Matiegky uloženy doklady k průzkumu Komenského hrobu.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK), rezortní muzeum MŠMT, je instituce, která se velkou částí svých aktivit komeniologické problematiky dotýká. V rámci své zřizovací listiny má zajišťovat také odkaz Komenského v oblasti pedagogické a pečovat o pedagogickou knihovnu J. A. Komenského, v níž jsou od roku 1892 uložena vzácná komeniana. Vedle toho muzeum pečuje o komeniologické sbírky včetně výtvarných děl. Veřejná Pedagogická knihovna J. A. Komenského přispívá ke studiu pedagogiky a školství. NPMK udržuje aktivní kontakty s potomky

Komenského v USA. S Komenského muzeem v Naardenu spolupracuje NPMK řadu let, zejména v oblasti výstavní a publikační.

Ministerstvem kultury je dále zřizováno **Moravské zemské muzeum** (MZM). Provozuje Památník Bible kralické v Kralicích nad Oslavou. Zde jednak zpřístupňuje odkaz humanistické moravsko-bratrské tiskárny a kulturního centra, jakož i Jana Amose Komenského, ale také jsou pod jeho hlavičkou vyvíjeny národní i mezinárodní badatelské aktivity. Za tímto účelem bylo zřízeno Centrum humanistické kultury.

Ministerstvo kultury je zřizovatelem knihoven, které rovněž cíleně sbírají komeniana, jmenovitě **Národní knihovna** a **Moravská zemská knihovna**. Olomouckým krajem je zřizováno **Muzeum Komenského v Přerově**, které uchovává a prezentuje cenný soubor komenian i knih Jednoty bratrské.

Ústřední vědeckou institucí pro zkoumání života a díla Komenského v širším kontextu soudobých intelektuálních dějin je **Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku**, které je součástí Filozofického ústavu, AV ČR, v.v.i. Oddělení edičně připravuje a vydává v nakladatelství Academia kritickou edici

kompletního díla Jana Amose Komenského v jazycích originálu, která základním a mezinárodně vysoce ceněným edičním podnikem. Oddělení redakčně zajišťuje vydávání nejstaršího mezinárodního odborného periodika věnovaného komeniologii, mezinárodní revui Acta Comeniana.

Komenskému se v různé míře věnují vysoké školy v České republice. Jmenovitě lze zmínit PdF UK, ETF UK, HTF UK, FF UPCE, FF MUNI, FF UPOL.

O odkaz Komenského pečuje rovněž učená společnost **Unie Comenius**, která dlouhá léta pořádala dětskou soutěž „Komenský a my“. Od roku 2016 sídlí Unie Comenius v prostorách Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě.

Ke Komenskému se hlásí i **municipality** v místech, kde pobýval. Nejnověji se sdružily v projektu „Komenského cesty“, do kterého se zapojilo i Comenius Museum v Naardenu. Dlouhodobé a intenzivní je přátelství mezi Uherským Brodem a Naardenem.

Všechny uvedené instituce v České republice mohou a hodlají podpořit činnost Comenius Museum v Naardenu. Kromě svých sbírek a odborných kapacit mohou působit i jako prostředníci s dalšími institucemi včetně zahraničních partnerů k tomu, aby v Naardenu byly pořádány kvalitní výstavy a byly řešeny i badatelsko-publikační projekty.

Pracovní skupina ředitele OMG

Česká republika má značný potenciál, kterým může podpořit činnosti prováděné v Komenského Památníku a muzeu v Naardenu. Vzhledem k pestrému spektru komeniologických institucí a zájmových spolků je však nutná koordinace. Z rozhodnutí ředitele OMG MK byla proto v polovině roku 2015 za tímto účelem zřízena pracovní skupina složená z odborníků komeniologických pracovišť, muzeí a univerzit. Jejími členy jsou:

PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D. (Filosofický ústav AV ČR),
prof. PaedDr. Radka Wildová, CSc. (Pedagogická fakulta UK),
prof. PhDr. Petr Vorel, CSc. (Fakulta filozofická Univerzity Pardubice),
PhDr. Richard Šípek, Ph.D. (Národní muzeum),
PhDr. Markéta Pánková (NPMK)
prof. PhDr. Vít Vlínas, Ph.D. (MZM)
a Mgr. Miroslav Vaškových, Ph.D. (MJAČ).

Členové tohoto orgánu vypracovali předkládaný materiál a budou při pravidelných schůzkách jednotlivé aktivity spojené s Naardenem koordinovat. Největší díl zodpovědnosti bude ležet na MJAČ jakožto instituci přímo zodpovědné za chod Comenius Museum a Památníku J. A. Komenského v Naardenu.

Z diskusí a konzultací v rámci pracovní skupiny vykrystalizovaly základní okruhy problémů, jimž je třeba v krátko a střednědobém horizontu věnovat pozornost a které budou v určeném časovém horizontu realizovány. Konkrétní aktivity pro nejbližší léta jsou rozepsány v příloze č. 1.

1) Podpora partnerství mezi nizozemskou a českou stranou

Česko-nizozemská spolupráce v oblasti kultury je dlouhodobě ukotvena v kulturní dohodě mezi vládami obou zemí, podepsané v Praze 3. srpna roku 1972, na jejímž základě byl zpracován i tento materiál. Partnerství mezi Naardenem a českou stranou v různých formách a s různou intenzitou však už žije po téměř dvě staletí. Možnosti, které partnerství nabízí, nebyly dosud plně využity. Pro Čechy je naardenská kaple především pietním místem, které zpravidla neminou při návštěvě Nizozemí. Pro existenci Comenius Museum je Památník za současného stavu podstatný. Komenský je spojovníkem české a nizozemské kultury a vzdělanosti. Úkolem participujících subjektů je, aby se toto propojení zintenzivnilo. V tomto má velký potenciál Comenius Museum, jehož aktivity hodlá česká strana podpořit a jeho činnost zefektivnit.

Partnerství zahrnuje paměťové a vědecké instituce, samosprávy i zájmové spolky. Z těch je nejvýznamnější Spolek Uherský Brod – Naarden, který od roku 1994 rozvíjí spolupráci mezi obyvateli obou měst v oblasti kultury, sportu i podnikání. Díky tomuto spolku se občané obou měst pravidelně navštěvují a jsou navázána mnohá přátelství.

Úkol: zintenzivnit spolupráci českých a nizozemských subjektů, participujících na udržení a rozvíjení odkazu J. A. Komenského

Zodpovídají: MJAČ
Termín: průběžně

2) Mezinárodní spolupráce

Komenského Památník a muzeum v Naardenu navštěvují turisté a badatelé z celého světa a zajímají se o to, kdo Komenský byl a čím byl významný. Akcí v muzeu se účastní pravidelně velvyslanci zemí Visegrádské skupiny i jiných států. Komenský může být spojovníkem napříč národy i civilizacemi. Mezinárodní spolupráce by měla probíhat na více navzájem propojených rovinách, počínaje badatelskou, přes výstavní až po rozvíjení vztahů mezi municipalitami i jednotlivci. Primární by měla být česko-holandská spolupráce a poté spolupráce s partnery ze zemí, kde Komenský pobýval a působil. Naarden se může stát jedním z center připomínání Komenského, vedle Uherského Brodu, Lešna, Sárospataku atd. K zintenzivnění mezinárodní spolupráce budou využity i společnosti Komenského (zvl. Unie Comenius, Deutsche Comenius-Gesellschaft, Maďarská společnost Komenského, společnosti Komenského v Japonsku, Koreji či Kanadě). MJAK již v roce 2016 začalo s posilováním této spolupráce s partnery v Sárospataku. V následujících letech bude toto obnovování a navazování nových kontaktů pokračovat.

Úkol: zintenzivnit spolupráci s dalšími zahraničními subjekty v rámci udržení a rozvíjení odkazu J. A. Komenského

Zodpovídají: MJAK, MZM
Termín: průběžně

3) Vytvoření společného odborného grémia pro spolupráci mezi nizozemskou a českou stranou

Spolupráce na správě Komenského muzea a Památníku v Naardenu, na přípravě výstavních a badatelských projektů vyžaduje účelnou koordinaci kroků všech participujících subjektů. Proto bude vytvořena smíšená pracovní skupina, „vědecká rada muzea v Naardenu“, která bude zahrnovat i akademické pracovníky z ČR a Nizozemí, případně i dalších zemí.

Pracovní skupina bude pracovat průběžně, případně se spojí prostřednictvím internetové konference nebo se osobně sejde a bude jednat o plánování a koordinaci společných projektů a dohlížet na činnosti prováděné v muzeu a Památníku.

Úkol: vytvořit smíšenou pracovní skupinu „vědecká rada muzea v Naardenu“

Zodpovídají: MJAK
Spolupracují: NPMK, Comenius Museum, Stichting Comenius Museum,
Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického
ústavu AV ČR
Termín: vytvoření pracovní skupiny do 31. 12. 2017

4) Spolupráce s akademickou sférou

Akademičtí pracovníci budou spolupracovat s muzejními pracovníky na expozicích a výstavách v Naardenu, na jejich dramaturgii a scénáři. Budou spolupracovat na přípravě vědeckých konferencí v Naardenu, které by byly navázány zejména na významná výročí (např. 2020, viz příloha 1). Budou připravovat přednáškové cykly věnované Komenskému a jeho době (případně zaměřené tematicky – Komenský a reformace,

atd.), případně letní školy, které by pomohly muzeu v Naardenu oslovit širší veřejnost, včetně středoškolské a vysokoškolské mládeže – přednášky se dají připravovat v úzké součinnosti akademických pracovišť a MJAK, respektive s ohledem na kolokvia v Uherském Brodě pořádaná.

Komenského muzeum v Naardenu projevuje zájem se na badatelských projektech podílet. V současnosti definovalo jako cíl svých vědeckých aktivit rok 2020, kdy bude slaveno výročí Komenského smrti. Navrhlo projekt „*on the way to the Comenius Year 2020*“, který by měl vyústit připomínkou 350. výročí Komenského smrti a pohřbu v Naardenu. Za tímto účelem se předpokládá mezinárodní spolupráce univerzit, muzeí a dalších komeniologických institucí, zapojení médií a veřejnosti. Měly by se uskutečnit výstavy, přednášky, semináře či konference, projekt by měl mít i publikační výstupy. Projekt byl zahájen již v roce 2016.

Úkol: spolupracovat s akademickou sférou

Zodpovídají: MJAK, MZM, NM

Spolupracují: NPMK, Akademická pracoviště, zvláště Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu AV ČR

Termín: průběžně

5) Kooperace nizozemské i české strany v rovině výstavní

dramaturgie Komenského muzea v Naardenu, koordinace české dramaturgické iniciativy a prezentací jednotlivých subjektů a projektů.

Cílem české strany je ve shodě s nizozemskými partnery podporovat provoz Muzea Komenského v Naardenu v intencích prezentace české kultury se zřetelem k duchovnímu odkazu JAK v nejširších souvislostech.

Výstavní dramaturgie bude utvářena na základě návrhů české a nizozemské strany. Organizací dramaturgie je pověřeno MJAK a dramaturgie podléhá jeho schválení a v případě nedohody OMG. Spolupráce se bude odehrávat i na rovině edukačních a doprovodných programů k výstavám, přičemž bude v dvouročních cyklech realizována nejméně jedna výstava připravená českými subjekty. Akcentována budou příslušná výročí. Společný plán činností bude schválen vždy v listopadu každého roku. Bude rovněž připravován výhledový plán výstav na následující tři roky.

Společným dílem české a nizozemské strany bude též **nová stálá expozice věnovaná Komenskému** v Naardenu, na které již pracuje tým českých specialistů (viz příloha 2). Nizozemská strana je otevřena spolupráci a novou expozici vítá. Deklarovala názor, že nová expozice by měla klást důraz na Komenského myšlenkové dědictví, což je v souladu s českými postoji. V letech 2016–2017 bude zpracováno libreto, odborné podklady a scénář nové expozice. Budou připravovány faximile předmětů pro výstavu. V souvislosti s novou expozicí proběhne revitalizace celého muzea (zvláště vytvoření odpovídajících prostor pro kvalitní dočasné výstavy). Je naplánován seminář k scénáři nové expozice v Naardenu a architektonická studie. Realizace v letech 2017–2020.

Česká strana bude rovněž usilovat o prezentaci Komenského Památníku a činnosti Komenského muzea v Naardenu ve svých prostorách, především v MJAK a NPMK. Předpokládají se výstavy připravené v Naardenu či ve spolupráci s ním i jinde v ČR či ve světě.

S výstavními projekty je spojena i edukace, zvláště jedná-li se o Komenského. Iv této věci bude z české strany poskytnut naardenskému muzeu maximální servis a podpora.

- Úkol: 1) realizovat výstavní projekty pro Komenského muzeum v Naardenu, připravené českými subjekty
2) vybudovat novou stálou expozici v Komenského muzeu v Naardenu

Zodpovídají: MJAK

Spolupracují: jednotlivá komeniologická pracoviště s využitím stávajících zahraničních partnerů

Termín: průběžně

6) Jednání o změně vlastnictví budovy

Památníku J. A. Komenského

Památník J. A. Komenského (mauzoleum) je v současnosti majetkem nizozemského státu, avšak roku 2012 byl zařazen na seznam budov, které by měly být z jeho majetku vyřazeny. Přestože byl posléze, vzhledem k významu Památníku pro česko-nizozemské vztahy, ze seznamu vyjmut, stále není jasné, zda zůstane i v budoucnu nizozemským majetkem. Vzhledem k nejasnému postoji Nizozemského království a rovněž za účelem dalšího rozvoje Památníku by bylo přínosné zahájit jednání o jeho převodu do vlastnictví České republiky. Již od roku 2013 se správní rada nadace „Stichting Comenius Museum“ na případnou změnu vlastnictví připravovala a neprojevuje námitky vůči rozhovorům o převodu budovy.

- Úkol: zahájit jednání o převodu vlastnictví budovy Památníku J. A. Komenského v Naardenu do vlastnictví České republiky

Zodpovídají: OMG a OMV MK, MJAK

Termín: do 30. 6. 2018

7) Aktualizace smluvního vztahu mezi Stichting Comenius Museum, MJAK a obcí Gooise Meren

Po jednáních MJAK se Stichting Comenius Museum se jeví jako nejvhodnější varianta zachování stávající smlouvy z roku 2004, jejíž platnost není časově omezena a jejíž vypovězení by znamenalo právní nejistotu (pokud by nebyla zamýšlena změna vlastnických poměrů k nemovitostem). Nové skutečnosti lze ošetřit dodatkem k této smlouvě. Nadace má potvrzeno zachování všech smluvních ujednání nástupnickým subjektem města Naarden Gooise Meren, stejně jako novým subjektem, který spravuje státní nemovitosti, tedy i Komenského Památník. Dodatek by rovněž ošetřil současné české i nizozemské priority a otázky financování.

- Úkol: aktualizace smluvního vztahu mezi Stichting Comenius Museum, MJAK a obcí Gooise Meren

Zodpovídají: OMG MK a MJAK

Termín: do 30. 6. 2018

1991 – Návštěva prezidenta Václava Havla v Naardenu | 2016 – Ministr kultury Daniel Herman navštívil na Den Komenského Naarden

8) Prezentace Komenského muzea a Památníku

V odkazu na Komenského humanistický étos, pedagogické, náboženské a filosofické dílo, v intencích jeho politických konsensuálních snah a iniciativ celoevropského charakteru se jeví jako žádoucí vyzdvihnout místo posledního odpočinku JAK. Proto bude vyvinuta snaha o vnesení významných komeniologických datací do kalendářů představitelů českého státu – zejména pak nastavení pravidelných návštěv prezidenta / premiéra / ministra kultury / ministra školství (případně dalších představitelů ČR) v Naardenu v březnu každého roku u příležitosti Komenského narozenin / Komenského dne v Naardenu (Comeniusdag).

Předpokládá se koordinace jednotlivých kroků s příslušnými ministerstvy, zejména MŠMT a MZV.

Prezentace bude probíhat i prostřednictvím propojených webů participujících institucí i s cílem podpory turistického ruchu.

- Úkol: 1) účast představitelů České republiky na významných výročích, spojených s J. A. Komenským
2) prezentace Památníku J. A. Komenského propojenými webovými stránkami participujících institucí

Zodpovídají: MJAK

Termín: průběžně

Závěr

Řešením úkolů vyplývajících z tohoto strategického materiálu je pověřeno především MJAK za spolupráce výše uvedených subjektů a organizací. Úkoly přesahující kompetence MJAK budou řešeny ve spolupráci s OMG a OMV MK.

Na základě pracovní skupiny ředitele OMG vznikne „vědecká rada muzea v Naardenu“, která přejde do kompetence ředitele MJAK a stane se jeho poradním orgánem, který bude v pravidelných termínech hodnotit aktivity naardenského muzea a společné projekty. Pracovní skupina se bude vyjadřovat ke krátkodobým i dlouhodobým plánům činnosti a bude též vyvíjet vlastní iniciativu ve vztahu k Naardenu, zvláště s ohledem na možnosti institucí, ve kterých členové skupiny pracují.

Předpokládaný plán aktivit
Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
v Comenius Museum Naarden

Nizozemská strana prezentovala svůj úmysl připravit se na rok 350. výročí Komenského úmrtí návrhem projektu „Towards the Comenius year 2020“. Během let 2017–2020 zamýšlí prezentaci mnoha tváří Komenského širší i odborné veřejnosti, a to prostřednictvím výstavních, přednáškových či konferenčních aktivit. Je zamýšleno zapojení i zahraničních subjektů, zvláště ze zemí, ve kterých Komenský působil. Muzeum Jana Amose Komenského vítá tuto iniciativu, která je v souladu se Strategií rozvoje Komenského muzea v Naardenu, za předpokladu, že bude reálná s ohledem na finanční a personální možnosti.

Na základě společných jednání byl vytvořen tento plán české účasti (vlastní návrhy naardenského muzea dosud nebyly schváleny, proto do tohoto plánu nejsou zatím zahrnuty):

2017 říjen / listopad

převoz a instalace výstavy „*Jaroslav Horejc (1886–1983)*
Mistr českého art deco“ (Petr Zemek, Martina Lehmannová)

2018 březen

deinstalace a převoz výstavy „*Jaroslav Horejc (1886–1983)*
Mistr českého art deco“ zpět do Uherského Brodu
(Petr Zemek, Martina Lehmannová)
účast na Comenius Day

říjen / listopad

Millennial Heritage of Czech Currency (MJAK ve spolupráci
s Univerzitou Pardubice, doplněno o numizmatické sbírky MZM)
(Miroslav Vaškových, Petr Zemek, Petr Vorel)

2019 leden / únor

deinstalace a převoz výstavy *Millennial Heritage of Czech Currency* zpět do Uherského Brodu
(Petr Zemek)

březen

účast na Comenius Day

říjen / listopad

Comenius in Art (MJAK ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského)
(Petr Zemek, Markéta Pánková)

2020 březen

otevření nové expozice u příležitosti výročí narození JAK
(Miroslav Vaškových, Petr Zemek)

říjen

mezinárodní konference při příležitosti výročí 350 let od smrti Komenského *Towards the Comenius Year 2020* (konference se uskuteční v rámci 32. Mezinárodního komeniologického kolokvia, které se neuskuteční výjimečně v Uherském Brodě). Touto konferencí se uzavírá celý projekt „Towards the Comenius year 2020“
Téma konference dosud nebylo stanoveno.

2021 březen

účast na Comenius Day

říjen

zvažované téma: *Výstava bibliofilii děl Komenského* (MJAK)
(Lucie Urbánková, Petr Zemek)

2022 březen

účast na Comenius Day (vzhledem k výročí 430 let od Komenského narození se předpokládá významnější zastoupení české politické reprezentace)

říjen

zvažované téma: „*Jaroslav Benda (1882–1970)*“ (MJAK, UMPRUM)
(Lucie Urbánková, Petr Zemek)

Zpráva o stavu příprav na zpracování libreta nové stálé expozice v Comenius Museum Naarden

V rámci „Strategie rozvoje Muzea Jana Amose Komenského v Naardenu“ byl stanoven úkol přípravy nové stálé expozice v tomto muzeu, partnerské instituci Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě. Současná stálá expozice „Vivat Comenius“ pochází z roku 2006 a stále slouží, vykazuje však již od svého počátku nedostatky, díky kterým Komenského představuje nedostatečně. Současně technicky i výrazovými prostředky již zastarala. Proto Ministerstvo kultury České republiky uložilo Muzeu Jana Amose Komenského v Uherském Brodě, aby zahájilo práce na přípravě zcela nové expozice. Pro tento úkol byl vytvořen přípravný tým ve složení Dr. Vladimír Urbánek (FLU CAS), Prof. Vít Vlnas (MZM), Dr. Petr Zemek a Mgr. Lucie Urbánková (MJAKUB), který v průběhu jarních a letních měsíců vytvořil tento materiál, který je podkladem pro vypracování libreta a následně pro architektonickou soutěž a scénář nové expozice.

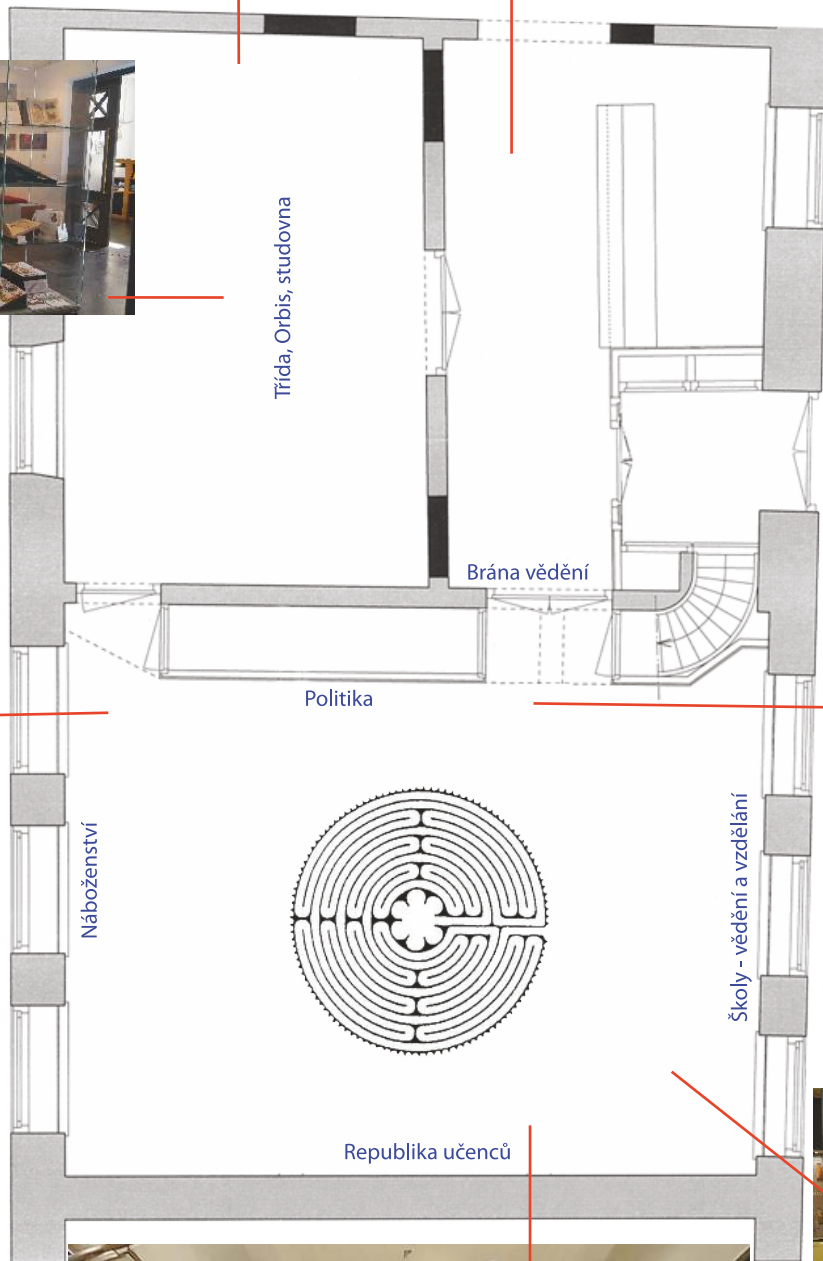
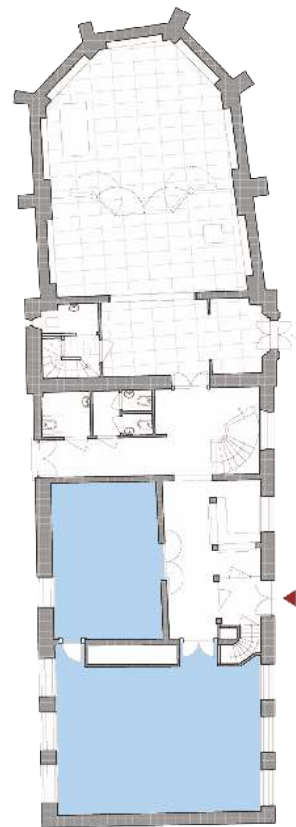
Přípravný tým současně jednal s nizozemskými partnery, kteří přišli s návrhy, jež byly do tohoto materiálu zapracovány. (Poučením z realizace stávající expozice „Vivat Comenius“ je to, že holandští partneři vnímají stávající expozici jako do jisté míry vnucený dar, jejíž podobu mohli ovlivnit jen málo a se kterou se proto málo ztotožňují. Díky této malé participaci holandského partnera v roce 2006 došlo i ke zbytečným pochybením, kdy například texty v nizozemštině vznikly překladem z anglického překladu původního českého textu, čímž se jejich význam někdy výrazně zkreslil.) Vkladem české strany do této spolupráce je odborná erudice v kome- niologickém bádání a profesionální muzeologické zázemí, nizozemská strana přispívá znalostí místního prostředí, zprostředkovává specifické vnímání své národní historie a disponuje řadou kontaktů s vědeckou obcí v Nizozemí. Nizozemci vnímají Komenského podobně jako Češi, jako osobnost, která patří do jejich národní historie. Nová expozice tedy bude společným dílem česko-nizozemské spolupráce a bude sloužit veřejnosti obou zemí i návštěvníkům z celého světa.

Z dosavadních vzájemných jednání vyplynulo:

- potřeba nahlížet na Komenského muzeum a Památník Komenského v Naardenu jako na jeden funkční celek, navzdory rozdílnému majetkoprávnímu postavení. Památník s hrobem Komenského je trvalou kulturní hodnotou a chráněnou památkou, proto nelze uvažovat o jeho úpravách kromě oprav a restaurování. Stálou expozici však nelze koncipovat bez ohledu na Památník, který je pietním místem a sám specifickým způsobem promlouvá k návštěvníkovi. Cílem je, aby nová expozice spolu s Památníkem tvořila organickou jednotu uměleckých a ideových přístupů třicátých let minulého století uplatněných v Památníku a současných prostředků v nové expozici muzea.

- nová expozice bude umístěna v přízemních dvou místnostech (v jedné z nich je dosavadní stálá expozice „Vivat Comenius“). Celé přízemí Muzea a Památníku tak bude věnováno Komenskému.

- prostory muzea jsou nevelké, jedná se o starou budovu, která sloužila původně zcela jiným účelům než muzejním. Schází zde zvláště prostor pro pořádání větších společenských akcí, například vernisáží. Při akcích je lidmi prakticky zaplněno celé přízemí (Památník + současná stálá expozice, přilehlý sál i chodba). Nová expozice bude proto muset stejně jako stávající expozice pojmout větší množství lidí a umožnit i důstojné podávání občerstvení. Jiná možnost není a v Památníku je toto vyloučeno. Zadáání pro architekta proto bude obsahovat i podmínku adaptability

nové expozice pro shromáždění většího počtu osob, možnosti servírovat pohoštění bez poškození expozičního aranžmá. Měla by umožňovat i posezení návštěvníků v obou sálech – při projekci audiovizuálních programů nebo i k nerušené četbě literatury nabízené k prodeji v recepci muzea. Toto posezení by mělo být možno v případě potřeby snadno sklidit, aby nepřekáželo.

- i při zvětšení místa pro expozici o jeden sál je prostoru pro plnohodnotné představení tak významné osobnosti jako Komenský velmi málo. I v rámci nutně minimalisticky pojaté expozice však není možné rezignovat na představení základních aspektů Komenského života a díla. Expozice proto nabídne návštěvníkovi podstatné i hlubší informace a současně i emocionální zážitek.
- ke Komenskému prakticky zcela scházejí autentické trojrozměrné předměty, které by bylo možno do výstavy zakomponovat. Existují pouze Komenského autografy nebo tisky jeho děl z doby, kdy žil. Pro účel výstavy budou vyhotoveny jejich faksimile, digitální snímky, případně výjimečně na krátkou dobu budou vystaveny zapůjčené originály. Národní muzeum v Praze vlastní nejrozsáhlejší sbírku Komenského rukopisů i cenných archiválií, kterou zdigitalizuje a poskytne k výrobě faksimilí a k umístění snímků do informačních kiosků. Pro výstavu budou využity zvětšené reprodukce rytin z jeho děl, případně dalších ze soudobých publikací. Pro podpoření emocionálního prožitku a vystižení dobových problémů se uvažuje o vystavení zapůjčených trojrozměrných předmětů ze 17. století. Po konzultaci s architektem lze uvažovat i o vystavení recentních artefaktů s tématem Komenský.
- expozice by měla být kombinací tradičního muzejního přístupu, tedy zprostředkování styku s autentickým předmětem či jeho napodobeninou, a moderních elektronických prostředků, jejichž nadužití se však může stát kamenem úrazu a jejich efekt po krátkém čase problematický. Budou využity dotykové obrazovky, umístěné nejspíše v malém sále. Využívány budou zvláště k poskytnutí detailnějších informací pro individuální zájemce (možno textově i poslechem do sluchátek). Je zvažováno, že v expozici bude i hologramová projekce, která učiní z návštěvníka součást dění, kde bude Komenský virtuálně přítomen v prostoru a umožní procházení místy, která Komenský navštívil. Je možno zvážit i projekci na zem, nejspíše do podoby labyrintu, která by byla interaktivní a odkrývala různé aspekty problémů, kterými se zabýval. Pro tento účel by se vytvořily variabilní programy pro méně i více zasvěcené. Kromě automatické sekvence by zde byla možnost vlastního ovládání návštěvníkem. V expozici nebudou scházet ani mechanické interaktivní prostředky, jako například otočné hranoly na stěně či různé zásuvky. Rozhodnutí, co se konkrétně použije a v jaké podobě, by mělo spadat do kompetence vybraného architekta. Celkově by měla být expozice ve výrazových prostředcích umírněná, aby mohla plnohodnotně sloužit po celou dobu své životnosti a také vzhledem k prezentované osobnosti působila důstojně. Interaktivní prostředky budou rovněž dostatečně robustní, aby vydržely dlouhodobou zátěž i hrubé zacházení.
- otázkou ke zvážení je, zda nechat do sálů pronikat okny přirozené světlo. Při hovorech s pracovníky naardenského muzea a dobrovolníky bylo zjištěno, že zvláště v temných zimních měsících vstupují někteří návštěvníci do expozičního sálu neradi či se mu vůbec vyhýbají, poněvadž je celý temný. Přirozeného světla pronikajícího oknem by bylo možno využít třeba k umístění vitráží či jiným efektům, například trojdílných oken k demonstraci Komenského triadismu. Současně by však byla zachována možnost úplného zatemnění, nutného například pro audiovizuální programy či jiné efekty.

- z mnoha možných ideových přístupů byl zvolen pohled na Komenského jako na člena sítě „republiky učenců“. Kontakty s intelektuály – osobní i korespondenční – charakterizují jeho celý život včetně dlouhého působení v Amsterdamu v závěru života. Prostřednictvím představení jeho kontaktů s osobnostmi vědění, náboženství a politiky je možno nastínit Komenského myšlenky a snažení i celé jeho literární dílo. Právě tento rozměr – představení idejí Komenského – dosavadní expozice ke škodě návštěvníků prakticky postrádá.
- expozice by měla oslovit a informovat jak návštěvníka již zasvěceného, tak s Komenským zcela neobeznámeného. Proto budou informace stupňovitě uspořádané (pro Komenského typicky ve třech až sedmi úrovních), od základních až po detailní. Ačkoliv se v expozici neuplatní tradiční biografický přístup, nelze rezignovat na životopisné údaje, představení stěžejních děl i kontur obecného dění. Toto by zajistila časová linka vhodně umístěná ve větším ze sálů.
- expozice má za cíl oslovit návštěvníka, aby se zajímal o podstatu Komenského díla, správně je viděl v kontextu myšlení a problémů 17. století. Stejně tak má poskytnout informace o Komenského významu a vnímání jeho osobnosti v následujících staletích. A návštěvníka by měla vybídnout i k přemýšlení nad aktuálními problémy dneška i nad sebou samým (toto by mělo být téma menšího ze sálů). Důsledně se však bude vyhýbat pokušení nepatřičné předpojaté interpretace a srovnání současných společenských problémů s Komenského světem, problémů, které nemohl ve svém díle antcipovat.
- stálá expozice by měla mít proměnlivou složku, kdy čas od času či v případě Komenského výročí by se tato proměňovala – například krátkodobým vystavením knih ve vitrinách nebo výměnou prvků expozice či úpravou programů v počítačových kioscích. Knihy by mohla poskytovat např. Amsterodamská Bibliotheca philosophica hermetica, ale i veřejné knihovny v Nizozemsku či ČR, muzea v ČR. V expozici by mohl být opět na nějakou dobu vystaven Ovensův portrét Komenského, kdysi zapůjčený z Rijksmuseum v Amsterdamu. Proměnlivost stálé expozice by měla být impulsem k jejím opakovaným návštěvám.
- kromě místností se stálou expozicí (případně v menším ze sálů) by měl vzniknout i koutek pro děti ke hře a edukačním programům, pokud by na ně mělo muzeum v Naardenu personální síly. Dalo by se při tom využít i osvědčených programů MJAKUB i MZM.
- v oratoři Památníku, která již nespadá do památkové ochrany tohoto objektu, by měla vzniknout nová trvalá výstava ke Komenského pohřbu, hledání a objevení hrobu a úpravám kaple až do dnešní doby. Toto by bylo zadáno stejnému architektu jako samotná stálá expozice.

Podoba nové expozice

Základní přístup prostřednictvím „republiky učenců“ se odrazí i v názvu expozice – „Komenský a jeho svět“. Vstup do expozice, totožný se současným, bude pojednán jako „Brána vědění“ (případně „Brána věcí – Janua rerum“ či „Brána moudrosti – Porta sapientiae“). Naproti vchodu uprostřed stěny bude variabilní otáčivý panel „Republika učenců“ s možností základních i do hloubky jdoucích informací. Zde bude přehledná mapa (reálná mapa Evropy 17. století, přehled Komenského cest a působení, zobrazení sítě učenců, center evropské vzdělanosti, univerzit, tiskáren Komenského spisů). Z republiky učenců budou vybrány pro Komenského klíčové osobnosti v počtu přibližně deseti. Bude možnost ke každé z nich získat v další úrovni hlubší informace. Předběžně vytipována tato jména:

Johann Valentin Andreae (1586–1654)

z jeho díla, které sjednocuje všechny důležité reformní snahy protestantismu před třicetiletou válkou, Komenský vycházel

Johann Heinrich Alsted (1588–1638)

Komenského učitel filosofie a teologie v Herbornu

Samuel Hartlib (1600–1662)

stoupenec Komenského plánů na reformu vědy, školství a vzdělanosti, propagátor a šířitel jeho děl

René Descartes (1596–1650)

Oponent Komenského díla, jehož filosofie byla cílem Komenského polemiky

Louis De Geer (1587–1652)

Obchodník a zbrojař, který ve Švédsku podporoval Komenského pedagogické projekty

Karel starší ze Žerotína (1564–1636)

Podporovatel Komenského (také zástupce českých osobností pro českého návštěvníka)

Královna Kristýna I. Švédská (1626–1689)

Reforma školství

Na zbývajících třech stěnách většího sálu budou představeny „Věci lidské“, jak s nimi Komenský pracuje. Jedná se o:

Vědění a vzdělání

Politiku

Náboženství

Podlaha ve větším ze sálů (případně včetně sousedního) by mohla být pojednána jako labyrint, a to třeba v kombinaci dvourozměrného obrazu v podlahové krytině s interaktivní projekcí, kterou bude možné vypnout, pokud o ni nebude návštěvník stát či se bude chtít věnovat prohlížení exponátů či četbě textů. V sále budou i vitriny s trojrozměrnými předměty. Ty by mohly mít funkci odkazů, nikoliv artefaktů (např. sešlapané boty jako symbol věčného poutníka, ohořelý trám, zbraně, knihy, školní pomůcky, modely). Vitriny budou obsahovat i výše zmíněné autentické rukopisy a knihy).

Labyrinty, v nichž se celý život Komenský pohyboval, reflektuje např. v Unum necessarium, ve své filosofické závěti. Věnuje se všem oblastem lidského života, které jsou hodné nápravy. Každý okruh témat lze strukturovat do podtémat, která by

podala základní informaci nebo vizuálně zobrazila Komenského pojetí a vedle toho dobový kontext, případně směry, vůči nimž se JAK vymezoval kriticky. Tak u vědění kartesianismus, Koperník, u politiky Machiavelli, u náboženství sociniáni. Zároveň by každý ze tří okruhů mohl mít ústřední citát z JAK. V expozici lze využít i sjednocující symbol knihy. Mohlo by se objevit jako artefakt nebo podtéma nebo výtvarný znak u tří sfér věcí lidských. Sice se to s nimi nepřekrývá beze zbytku, ale dalo by se využít jako symbol tří knih: kniha přírody, kniha lidské mysli a kniha zjevení.

Menší sál nebyl pracovní skupinou ještě detailněji promyšlen, poněvadž nebylo známo stanovisko holandské strany k jeho využití. Pracovní myšlenka je taková, aby vstup do sálu evokoval u návštěvníka informovaného ve velkém sále zamyšlení sama nad sebou. Aby si položil otázku „co já s tím?“ a dospěl k odhodlání pracovat především sám na sobě. Proto by byla místnost vybavena informačními kiosky, byla by studovnou. Touto místností, pracovně nazvanou „Dílna lidskosti – Officina humanitatis“, by expozici opouštěl a vydal se k uctění Komenského v Památníku. Bylo by to i jisté občerstvení poutníka na cestě životem, celoživotním vzděláváním, usilováním o nápravu věcí lidských. V místnosti by měla být možnost občerstvit i tělo kávou či jiným nápojem. O občerstvení či zapůjčení literatury by se postarala obsluha recepcce.

Zkušenost se stávající Komenského expozicí v Uherském Brodě ukazuje, že návštěvníci se zaujetím sledují audiovizuální programy, nebo v Naardenu doprovodný film. Tuto možnost by měla obsahovat i tato expozice, třeba zmiňovanou holografickou projekcí. Krátký úvodní program by měl návštěvníka emocionálně připravit a uvést k prohlídce výstavy. Jazykově by byl ve třech mutacích (české, holandské a anglické). Výstava bude koncipována tak, aby nebylo potřeba průvodce.

Otázka ke zvážení

Nová expozice bude vzhledem ke složitým právním vztahům pojata jako mobilní a bude v majetku Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě. Přesto budou nutné alespoň základní úpravy prostoru vymezeného pro expozice – oprava omítek, výmalba, nová podlahová krytina, případně úpravy zasklívacího či zatemňovací mechanismus oken. Nedotčen však patrně zůstane foyer s pokladnou a předměty nabízenými ke koupi. Tyto partie jsou v současnosti dosti opotřebovány a forma prodeje knih a suvenýrů neodpovídá důstojnosti místa. Pokud by se podařilo vyvolat jednání s místní samosprávou jakožto majitelkou objektu a zajistit financování revitalizace i těchto partií muzejního objektu, získalo by muzeum mnohem více než obnovou stálé expozice. V takovém případě by mohl obojí upravit jeden architekt, takže by přízemí muzea již nebylo roztříštěno do málo sourodého celku a mohlo by s Památníkem působit jako ladná harmonie.

Provozní záležitosti

Zábor malého sálu v přízemí zmenší již tak malé prostory pro pořádání krátkodobých výstav. Zbude jen sál v prvním podlaží s přidruženým menším sálem. Dosud se při rozsáhlejších výstavách využívaly i chodby k instalaci exponátů (je v nich nainstalováno muzejní osvětlení a montážní prvky). Toto se jeví jako nevhodné a narušující dominantní zaměření celého areálu jakožto pietního místa. Nyní bude toto pokušení ještě větší, proto je potřeba při jednáních s holandskou stranou upozorňovat na nevhodnost této praxe.